

Kontor: 09-89 28 00
Telefax: 09-89 16 10
Mobil tlf.: 094-78 316
Privat: 09-89 08 08
Bankgiro: 1020.05.05897
Besøksadr.: RANDEM GÅRD
MYSEN
Postadr.: POSTBOKS 190
1851 MYSEN

17.06.1992

A N K E

til

Høyesterett

Hålogaland lagmannsretts straffesak nr. 240-247/91 M:

Den offentlige påtalemyndighet mot Anders Johan A. Buljo m.fl.

På vegne av:

1. Anders Johan A. Buljo, 9520 Kautokeino
2. Johan Anders I. Buljo, 9520 Kautokeino
3. Josef Iver J. A. Buljo, 9520 Kautokeino
4. Aslak Aslaksen Sara, 9528 Mieronjavrre
5. Josef Iversen Sara, 9733 Suosjavrre
6. Mikkel Josef A. Sara, 9520 kautokeino
7. Iver Josefsen Sara, 9733 Suosjavrre
8. Marit Ravna J. Sara, 9733 Suosjavrre

ankes med dette Hålogaland lagmannsretts dom av 4. juni 1992, forkynt for de domfelte samme dag.

Det ankes prinsipalt over lagmannsrettens lovanvendelse, subsidiært over saksbehandlingen.

1. Lovanvendelsen.

Lagmannsretten har, slik det fremgår av premissene side 5-6, lagt til grunn at de domfelte har vokteplikt i utbyggingsområdene i Fuglenesdalen, Baksalen og kirkegårdsområdet i Indrefjorddalen i Rypefjord. Det er på det rene at hverken Hammerfest eller Sørøysund kommune har trukket inn reinbeitedistriktet i planleggingen av utbyggingsområdene, og heller ikke foretatt ekspropriasjon av noen av områdene i forholdet til reindriften. Det er lagt til grunn av domstolene, også i flere høyesterettsdommer, at reindriftnæringen er vernet i samsvar med vanlig ekspropriasjonsrettslig grunnsetninger på linje med andre rettmessige næringer og interesser. Det vises i denne forbindelse også til Ot.prp. nr. 24 om lov om reindrift 1977-78 side 3.

Det medfører riktighet, slik lagmannsretten skriver, at reinbeitedistriktet har fått pådømt erstatningskrav etter at de selv måtte reise søksmål, idet kommunene nektet å påstevne skjønn. Dette innebærer imidlertid ikke at utbyggingsområdene kan ansees som lovlig i forhold til reindriftnæringen. Ihvertfall må det være klart når det foretas utbygging uten at reindriftnæringen overhodet blir kontaktet, og myndighetene vet at utbyggingene finner sted i noe av distriktets beste beiteland, at rein må komme i utbyggingsområdene, fordi disse ligger midt i trekkleiene.

Det må være klart at de skadelidte må bære risikoen for skade p.g.a. reintrekk, når de bygger hus i et reinbeiteområde, hvor det ikke er naturlige grenser mellom utbyggingsområdene og resten av reinbeitedistriktet.

Det kan ikke være riktig at den gradvise utbygging fører til at området, hvor reineierne må holde reinen under oppstikt stadig, skal utvides, slik at vokteplikten stadig blir mer tyngende over tid. I denne forbindelse vises til lagmannsrettens premisser side 7 første avsnitt, hvor det legges til grunn at utbyggingene har forstyrret reinens naturlige trekkveier og ført til at reinen

ledes inn i deler av tettbebyggelsen.

Det vil bli en uholdbar rettslig situasjon for reindriftsnæringen, hvis det kan gjennomføres utbygginger uten hjemmel i forhold til reindriftsnæringen, men at det allikevel skal være plikt for reineierne til å holde reinen borte fra utbyggingsområdene. Dette er et viktig prinsippielt spørsmål for reindriftsnæringen.

Lagmannsretten har i sine premisser s. 6-7 lagt til grunn at reineierne p.g.a. overbeskatningen av beitenes utenfor tettsteder ved sin egen drift har frembragt det særlige beitepress mot grøntarealet i og omkring tettstedene, og at vokteplikten avpasses i henhold til dette. Dette kan ikke være riktig lovanvendelse, da den enkelte reineier, selv om det er samdrift i distriktet, må ha krav på å bli vurdert individuelt i forhold til påbudet i reindriftslovens § 20. Ingen av reieneierne har for høyt reinantall, idet det ikke er fastsatt høyeste reintall for hver driftsenhet. Enkelte av reieneierne har få rein, men allikevel skal de etter lagmannsrettens oppfatning dømmes for overtredelse av vokteplikten p.g.a. at de er skyld i overbeskatning av beitenes. Enkelte av reieneierne var i 1988 nyetablert, og kan således heller ikke ha ansvaret for tidligere års overbeskatning av beitenes.

Hvis det skal være slik at en reineier uansett antall rein han har i distriktet ansees for å være "medskyldig" i at det er for høyt reinantall, slik at vokteplikten blir strengere, vil dette være et klart brudd på det krav den enkelte reineier har på å bli vurdert individuelt i forhold til straffebestemmelsen.

Det vil dessuten bli anført at lagmannsretten har bedømt vokteplikten for strengt. Det arbeid som reieneierne har nedlagt for å holde reinen unna tettbebyggelsen er langt mer enn noen andre reieneiere utfører av slik arbeid. Det fremgikk også av vitneprovet til aktors vitne Nils M. Somby fra Magerøya, som aktoratet fremholdt som et foregangseksempel. Det fremgikk av Nils M. Sombys vitneforklaring at det kun ble holdt beredskapsvakt, da reieneierne kunne treffes på telefon, men at det ikke ble foretatt patruljering av Honningsvåg, slik det gjøres i Hammerfest og Rypefjord.

2. Saksbehandlingen.

- A. Det ble under hovedforhandlingen av undertegnede reist inhabilitetinnsigelse mot meddommer murer Sverre Aleksandersen, Rypefjord. Lagmannsretten avsa kjennelse for at Aleksandersen var habil til å tjenestegjøre som meddommer.

Det vil bli anført at det var en saksbehandlingsfeil av lagmannsretten ikke å anse Sverre Aleksandersen som inhabil. Aleksandersen bor i Rypefjord, et lite sted hvor en stor del av befolkningen gjennom mange år er blitt utsatt for rein i hagene. Aleksandersen selv innrømmet da også under hovedforhandlingen at han har hatt rein i sin hage. Det må være klart at en person som selv har vært utsatt, og sikkert også har flere bekjente som har vært utsatt for rein i sin hage, ikke kan ha en objektiv innstilling i saken. Undertegnede har under de tidligere rettsbehandlinger fått medhold i at det ikke må tas meddommere fra Hammerfest og Rypefjord.

- B. Det vil bli anført at det på flere punkter foreligger mangelfulle domsgrunner:

Lagmannsretten har ikke drøftet betydningen av hageeierens manglende inngjerding for vokteplikten. Det foreligger kommunal vedtekt om at gjerdene ikke skal være høyere enn 70-80 cm, mens gjerdene må være på minst 150 cm, hvis de skal være sikre mot rein. Inntil 1988 ble det heller ikke under henvisning til reinplagen gitt dispensasjon fra denne vedtekt. Hvilken betydning dette skal ha for reieneierens vokteplikt ansees for å være av stor betydning i saken.

Lagmannsretten har ikke vurdert hvorvidt en annen vokterutine enn det reieneierne hadde ville ha hatt noen innvirkning på omfanget av reinens trekk inn i tettbebyggelsen. Jeg viser til at Høyesterett i sin kjennelse av 12. januar 1990 i samme sak ga uttrykk for at det var riktig av herredsretten å tillegge betydning hva man kan oppnå ved økt innsats.

Lagmannsretten har ikke vurdert hvilken betydning det har at reinen er et dyr i stadig bevegelse, og reineiernes mulighet til å holde reinen unna tettbebyggelsen. Jeg viser i denne forbindelse til lagmannsrettens premisser midt på side 7, hvor det gis uttrykk for at reinflokker har oppholdt seg i parkanlegg og ved Rica hotell nesten daglig i ca. 1 uke. Reineierne forklarte seg utførlig om at de drev reinen bort, men at de samme dyr eller andre dyr straks kom tilbake, og at det var umulig å hindre dette p.g.a. det betydelige omfang av rein som trakk inn i tettbebyggelsen.

Lagmannsretten har ikke tatt stilling til reineiernes forklaring om at de sjelden påtraff hageeierne, fordi gjeting og utdriving av dyr fortrinnsvis skjedde om natten, og på en slik måte at folk ikke ble vekket. Det fremkom også under vitneforklaringene at hageeierne ikke kjente reineierne av utseende, og det ble således i tilknytning til vitnet Nann Østmos forklaring s.7-8 gitt uttrykk for fra reineiernes side at de mange ganger hadde drevet ut reinen fra dette området, uten at hageeierne var klar over dette.

Lagmannsretten har ikke vurdert omfanget av voktingen i tettbebyggelsen mot den plikt som reineierne har til å passe på reinen andre steder i distriktet, og foreta annet arbeid i reindriften.

Lagmannsretten har ikke vurdert hvorvidt den vokterutine som den mener vil være den best tjenlige, vil være i overensstemmelse med et behov for vern av samisk kultur og reindriften som samisk kulturbærer, jfr. Høyesteretts premisser i kjennelsen av 12. januar 1990 i denne sak.

* * *

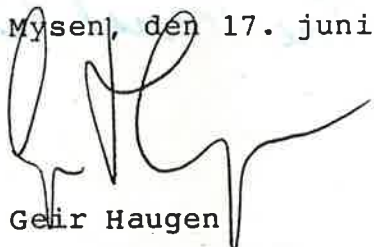
Det skal bemerkes at det under saksforberedelsen ble begjært oppnevnt reindriftssakkyndige domsmenn, fordi saken omhandler spesifikke reindriftsfaglige vurderinger. Denne begjæring ble avslått ved beslutning av lagmannsretten. Lagmannsrettens premisser bærer preg

av at ingen av rettens medlemmer har innsikt i praktisk reindrift.

* * *

Anken sendes i 2 - to - eksemplarer til Vest-Finnmark Politikkammer, 9601 Hammerfest. Ett eksemplar er sendt til de domfelte for underskrift og videre ekspedering til Vest-Finnmark Politikkammer.

Mysen, den 17. juni 1992

Geir Haugen
Advokat

- Anders J. A. Buljo
- Mikkel Josef A. Sara
- Ålak A. Sara,
- Josef Jørgensen Sara
- Josef Iver J. A. Buljo
- Johan A. J. Buljo
- Hait Rana Sara
- Iver Josefson Sara.